

Genel Kollukla İlişkiler

GÜVENLİK KAVRAMI

Güvenlik : En yalın tanımı ile; tehlikesiz, emniyette olma halidir. İnsanların toplu yaşama geçmeleri ile başlayan “güvende olma” ihtiyacı, “Devlet” olgusunu doğurmuştur. Devlet; öncelikle kendini korumak, varlığını sürdürmek, birçok temel çıkarlarını gerçekleştirmek için çalışmakla beraber, işbirliği yapan insanlardan oluşan toplumun, karmaşık ilişkilerini düzenleyen kurumlar üstü bir yapıdır.

Çok yönlü ve soyut bir kavram olan Devlet, halkın örgütlenmiş bütünü temsil eder. Devlet, çağdaş toplumlarda en önemli kurum olup üstün bir yaptırım gücü ve zorlama olanağına sahiptir. Toplum içerisinde suç işlenmesini önlemeye yönelik tedbirleri almak, kamu düzenini ve kanun hakimiyetini sağlamak, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini korumak devletin en önemli görevlerindedir.

Güvenlik kavramı; toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca, emniyet içerisinde yaşayabilmesi durumunu ifade eder. Güvenlik denince ilk olarak akla “güvenlik kuvvetleri” gelir. Bu algılamının nedeni, “güvenlik” kavramının toplumsal bir tür örgütlenmeye ihtiyaç duymasıdır.

KOLLUK (ZABITA) KAVRAMI

Kolluk geniş kapsamlı bir kavram olarak çeşitli anlamlar ifade eder. Bir yandan kamu düzenini sağlayan, koruyan yada bozulduğunda eski durumuna getiren yönetsel etkinlikler anlamına gelen kolluk, diğer yandan bu tür etkinlikleri yürüten görevliler anlamında kullanılmakta ve kolluğa “zabita” da denilmektedir. Kolluk, iç güvenlik ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi aracıdır ve merkezi yönetimin emri altında görev yapar. Başka bir deyimle kolluk faaliyeti; idarenin kamu düzenini korumak amacıyla yaptığı tüm işlemlerdir.

Emniyet Teşkilatı Kanununa göre ; memleketin genel emniyet ve asayiş işlerinden İçişleri Bakanı sorumludur. Genel kolluk kuvvetleri olan; Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı emniyet ve asayiş hizmetleri bakımından İçişleri Bakanına bağlıdır.

İl İdaresi Kanununa göre; vali ve kaymakamlar; il ve ilçe sınırları içerisinde kamu düzeninin sağlanması ve güvenliğin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve bozulan kamu düzeninin yeniden kurulması için gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamak konusunda tam yetkilidir. “Vali, il ve ilçe sınırları içerisinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir” (5442 S.K. md.11-A).

KOLLUK ÇEŞİTLERİ

Emniyet Teşkilatı Kanununa göre kolluk teşkilatı;“genel kolluk” ve “özel kolluk” olmak üzere ikiye ayrılır (3201 S.K. md.3).

GENEL KOLLUK

Ülke genelinde iç güvenliği sağlamak ve kamu düzenini korumakla yükümlü silahlı birer kuvvet olan; polis, jandarma ve sahil güvenlikten oluşur. Polis; belediye sınırları içerisinde, jandarma; belediye sınırları dışında kalan ve henüz polis teşkilatı olmayan yerlerde, sahil güvenlik; deniz, liman ve karasularımızda kamu düzeninin sağlanması ve korunması konusunda görevli ve yetkilidir.

1. Polis : Silahlı icra ve inzibat kuvveti olup üniformalı ve sivil olmak üzere iki kısımdır (ETK md.4). Polis; emniyet hizmetleri sınıfına mensup olan silahlı, üniformalı veya sivil olarak görev yapan her rütbedeki personeldir.

} Polis teşkilatı Emniyet Genel Müdürlüğü'dür ve İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

} Polisin görev ve yetkileri, 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu ile belirlenmiştir.

2. Jandarma : Türkiye Cumhuriyeti Jandarması, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir (2803 S.K. md.3).

} Jandarma Genel Komutanlığı; Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

} Jandarmanın görev ve yetkileri, 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunla düzenlenmiştir.

3. Sahil Güvenlik : Bütün sahillerimiz, karasularımız ve iç sularımızda; liman ve körfezlerimizin korunması, güvenliğinin sağlanması, deniz yoluyla yapılan kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi ve suçlular hakkında gerekli işlemlerin yapılması amacıyla kurulmuş silahlı bir güvenlik kuvvetidir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşu içerisinde olup barışta, görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Olağanüstü durumlarda Genelkurmay Başkanının isteği üzerine, bir kısmı yada tümü ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığı harekât komutasına veya emrine, savaş halinde tümü ile doğrudan doğruya Deniz Kuvvetleri Komutanlığı emrine girer.

} Görev ve yetkileri 2692 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu ile düzenlenmiştir.

YARDIMCI KOLLUK

Asıl kolluk görevlilerinin bulunmadığı zaman bizzat görevli olan ve asıl kolluk görevlilerinin görev ve yetkilerini kullanan kişilerdir.

- } Çarşı ve mahalle bekçileri
- } Kolluk yetkisi kullanan gemi kaptanları
- } Türkiye Elektrik Kurumu Tesislerini koruma görevlileri
- } Devlet Demiryolları İşletmesi

ÖZEL KOLLUK

Genel kolluk dışında kalan ve ancak belirli bazı kolluk görevleri için özel yasalarına göre kurulup belirli görev ve yetkilerle donatılan kolluktur. Devlet ve yetkili diğer kamu tüzel kişilerince, özel kanunlar çerçevesinde kurulup teşkilatlandırılan; kendi hizmet alanında güvenliği sağlamak amacı taşıyan ve kendi kanunlarına göre silah taşıma ve kullanma yetkisine sahip kolluk kuvvetleridir.

- } Çiftçi malları koruma kolluğu
- } Köy korucuları ve köy bekçileri
- } Kır bekçileri
- } Orman kolluğu
- } Gümrük ve tekel zabıtası
- } Ordu kolluğu
- } Belediye kolluğu

Özel güvenlik ise sivil kolluk olarak tanımlanabilir.

GENEL KOLLUĞUN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Kamu düzeninin sağlanması ve korunması kapsamında genel kolluk kuvvetlerine tanınan görev ve yetkiler içerik olarak aynı, görev alanları farklıdır. Belediye sınırları içinde polis, belediye sınırları dışında jandarma, sahil kesiminde ise sahil güvenlik, emniyet ve asayiş sağlama ve kamu düzenini koruma amacıyla görev yaparlar.

GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR

1. Durdurma, kimlik sorma ve kimlik tespit etme yetkisi : Genel kolluk, kişileri ve araçları; bir suç işlenmesini önlemek, suç işlendikten sonra kaçan failleri yakalamak, topluma yönelik mevcut yada muhtemel bir tehlikeyi önlemek amacıyla durdurma ve kimlik sorma yetkisini kullanabilir. Durdurma sebebinin ortadan kalkması halinde kişilerin ve araçların ayrılmasına izin verilir. Görevli, kendisinin genel kolluk mensubu olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, kişilere kimliğini sorabilir. Bu kişilere kimliğini ispatlamaları konusunda gerekli kolaylık gösterilir. Kimliği belirlenemeyen kişi, tutularak durumdan cumhuriyet savcısı haberdar edilir ve bu kişi, kimliğini açık bir şekilde anlaşılncaya kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır.

2. Parmak izi ve fotoğraflar alma yetkisi : Genel kolluk; her çeşit silah ruhsatı, sürücü belgesi, pasaport vb. belge almak için başvuruda bulunan, genel veya özel kolluk görevlisi yada özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilen, Türk vatandaşlığına başvuruda bulunan, sığınma talebinde bulunan veya gerekli görülmesi halinde, ülkeye giriş yapan sair yabancılar ve gözaltına alınan kişilerle, gönüllülerin parmak izini ve yasaya göre gerekenlerin fotoğraflarını alır. Alınan parmak izi ait olduğu kişinin kimlik bilgileri ile birlikte bu amaca özgü sisteme kaydedilerek saklanır.

3. Arama yetkisi : Genel kolluk; tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kağıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alır. Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Genel kolluk, tehlikenin önlenmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla güvenliğini sağladığı bina ve tesislere gelenlerin; herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, üstünü, aracını ve eşyasını teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol etmeye ve aramaya yetkilidir. Bu yerlere girmek isteyenler, kimliklerini sorulmaksızın ibraz etmek zorundadırlar (Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır).

4. Yakalama ve gözaltında tutma yetkisi : Suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan diğer hallerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında kuvvetli iz, eser, emare veya delil bulunan şüphelileri, haklarında yetkili mercilerce verilen yakalama veya tutuklama kararı bulunanları, halkın rahatını bozacak veya rezalet çıkaracak derecede sarhoş olanları veya sarhoşluk halinde başkalarına saldıranları, uyarıya rağmen bu hareketlere devam edenleri, usulüne aykırı şekilde ülkeye giren yada haklarında sınır dışı etme veya geri verme kararı alınanları, genel kolluğun kanunlara uygun olarak aldığı tedbirlere karşı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri, toplum için tehlike teşkil eden akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol bağımlısı serseri veya hastalık bulaştırabilecek kişileri, haklarında gözetim altında ıslahına veya yetkili merci önüne çıkarılmasına karar verilen küçükleri yakalar ve gerekli kanuni işlemleri yapar.

5. Zor kullanma yetkisi : Genel kolluk görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir. Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir. Genel kolluk, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini, kendisi takdir ve tayin eder. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir.

6. Silah kullanma yetkisi : Genel kolluk, kendisine veya başkasına yönelik bir saldırı karşısında, zor kullanmaya ilişkin koşullara bağlı kalmaksızın Türk Ceza Kanununun meşru müdafaaaya ilişkin hükümleri çerçevesinde savunmada bulunur. Genel kolluk;

♣ Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında,

♣ Bedeni kuvvet ve maddi güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde,

♣ Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin yada suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silah kullanmaya yetkilidir.

♣ Genel kolluk , silah kullanmadan önce kişiye duyabileceği şekilde “dur” çağrısında bulunur. Kişinin bu çağrıya uymayarak kaçmaya devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla silahla ateş edilebilir. Buna rağmen kaçmakta ısrar etmesi, dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde ise kişinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilebilir.

7. El koyma yetkisi : Cana, ırza, mala veya tasarruf emniyetine tecavüz, sabotaj, toplumda tedirginlik, korku ve dehşet meydana getirerek sırf kamu düzenini bozmaya ve milli güvenliği sarsarak Anayasa’da belirlenen Cumhuriyeti tehlikeye düşürmeye yönelik şiddet eylemlerine girişileceğini gösteren kesin belirtilerin elde edilmesi halinde, umumi ya da umuma açık yerlerde veya öğrenci yurtlarında araçlarında, eylemlerle ilgili kişileri ele geçirmek amacıyla, kişilerin üstlerini, araçlarını ve eşyasını arar, suç unsuru gördüklerine el koyar, evrakıyla birlikte adalete teslim eder.

8. Adli görev ve yetkileri : Genel kolluk; CMK ve diğer mevzuatta yazılı soruşturma işlemlerine ilişkin görevleri de yerine getirir. Bir suç işlendiği veya işlenmekte olduğu bilgisini edinen genel kolluk, olay yerinin korunması, delillerin tespiti, kaybolmaması yada bozulmaması için acele tedbirleri aldıktan sonra el koyduğu olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhal cumhuriyet savcısına bildirir ve cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda işin aydınlatılması için gerekli soruşturma işlemlerini yapar. Olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan genel kolluk, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar ve gerektiğinde zor kullanarak bundan men eder.

9. Zorla getirme ve ifade alma yetkisi : Genel kolluk, yaptığı tahkikat esnasında ifadelerine başvurulması gereken kimseleri çağırır ve kendilerine gerekli olan şeyleri sorar.

10. Trafik hizmetleri ilişkin görev ve yetkileri : 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre; Emniyet Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatlarına verilen görevleri yerine getirmek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulur. Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve belgelerini, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını denetlemek, duran ve akan trafiği düzenlemek ve yönetmek, el koyduğu trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek, araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek, ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, teknik ve hukuki değişikliklerini işlemek, istatistiki bilgileri toplamak ve değerlendirmek vb. görev ve yetkileri vardır. Jandarma Genel Komutanlığı da Karayolları Trafik Kanunundaki şartlara uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya yetkilidir

11. İstihbarat toplama ve dinleme : Polis; ülkenin bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğe ilişkin önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur ve bu amaçla bilgi toplar, Devletin diğer istihbarat kurumlarıyla işbirliği yapar. Polis tarafından, örgüt faaliyeti çerçevesinde yürütülen uyuşturucu madde, haksız kazanç sağlama vb. suçların önlenmesi amacıyla, gerekli izinler alınarak telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir.

12. Engel olma, yasaklama (önleme) yetkisi : Genel ahlâk ve edep kurallarına aykırı olarak; utanç verici ve toplum düzeni bakımından tasvip edilmeyen tavır ve davranışta bulunanları, çocuklar, kız ve kadınlar ile genç erkeklere sözle veya herhangi bir şekilde sarkıntılık edenleri, kötü alışkanlıklara ve her türlü ahlâksızlığa yönelten ve teşvik edenleri, genel ahlâka aykırı mahiyette her türlü sesli ve görüntülü eserleri üreten ve satanları herhangi bir müracaat ve şikayet olmasa bile engeller, davranışlarının devamını durdurarak yasaklar. Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini men eder.

13. Belirli yerlere girme yetkisi : İmdat istenmesi veya yangın, su baskını ve boğulma gibi büyük tehlikelerin haber verilmesi veya görülmesi halleri ile ağır cezalı bir suçun işlenmesine veya yapılmakta olunmasına mani olmak için konutlara, işyerlerine ve eklentilerine girebilir.

AYRICA ;

1. Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, kahvehane, sinema, kiraathane vb. yerler, umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır. Bu işyerleri için düzenlenen iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının bir örneği yetkili kolluk kuvvetine gönderilir. Bu gibi yerler genel güvenlik ve asayiş yönünden, genel kolluk tarafından denetlenir.

2. Bir tehlike karşısında bulunan ve imdat isteyen herkese yardım etmekle, yolda hastalanan, kazaya uğrayan ve yerine gitmeye gücü bulunmayan kimselere, uygun bir ulaşım aracı sağlamak, ilgili sağlık kuruluşuna gönderme yada sağlık personeli bulmak, ailelerine haber vermek, gerekliyse refakat etmek, sokaklarda serseri gibi dolaşan ve düşkün durumdaki kimselerin yada çocukların temsilcilerini araştırıp bulmak ve kendilerine teslim etmek genel kolluğun görevidir.

POLİS VE JANDARMANIN SORUMLULUK ALANI

1. Polisin Görev ve Sorumluluk Alanı : Polisin görev ve sorumluluk alanı; il ve ilçe belediye sınırları dahilidir.

2. Jandarmanın Görev ve Sorumluluk Alanı : Jandarmanın genel olarak görev ve sorumluluk alanı; polis görev sahası dışı olup bu alanlar, il ve ilçe belediye sınırları dışında kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir.

3. Jandarmanın Sorumluluk Alanının Polise Devredilmesi : Gerek mülki ve gerekse mahalli idaredeki değişiklikler ve kentleşme nedeniyle ortaya çıkan yeni durumlar karşısında; jandarmanın sorumluluğuna verilmiş alanlar aşağıdaki esaslara göre ;

} Kentleşme nedeniyle jandarma sorumluluk bölgesinin belediye sınırları içine girmesi,

} Özel kanun ve nizamların öngörmesi,

} İlgili Bakanlıklarca gerekli görülen ve özellik taşıyan yerler için özel düzenleme getirilmesi durumlarında; valiliğin önerisi, Jandarma Genel Komutanının uygun görmesi ve İçişleri Bakanının onayı ile polise devredilebilir.

4. Jandarma ve Polisin Sorumluluk Alanının Belirlenmesi : Jandarma ve polisin sorumluluk alanları; mülki amir yada yetkili kılacağı görevlinin başkanlığında Jandarma, Emniyet ve belediye temsilcilerinin katılacağı bir komisyon tarafından belirlenir ve bir protokolle gösterilir. Oybirliği ile alınan kararlar kesindir.

Oybirliği sağlanamayan durumlarda; bucak ve ilçelere ilişkin sorumluluk alanları konusundaki itirazları vali; kesin olarak çözümler. Bu konudaki kararlar, düzenlenecek protokole esas alınır (JTGY md.22).

SAHİL GÜVENLİK

1. Görev, Yetki ve Sorumlulukları :

} Sahil ve karasularımızı korumak, denizlerde can ve mal güvenliğini sağlamak, ulusal ve uluslararası hukuk kurallarının uygulanmasını sağlamak,

} Deniz yolu ile yapılan her türlü kaçakçılık eylemlerini önlemek, izlemek, suçluları yakalamak, gerekli işlemleri yapmak, limanlarımıza gelen ve ayrılan gemileri ve yüklerini kontrol etmek, sağlık belgesi ve vizelerinin bulunup bulunmadığını denetlemek,

} Liman sınırları dışında; ticaret, denizde can ve mal koruma, zirai mücadele ve zirai karantina, su ürünleri, turizmi teşvik vb. konulardaki kanunlara, seyir güvenliği ile demirleme, bağlama, avlanma, dalgalık ve bayrak çekme ile ilgili hükümlere, deniz ve hava araçları ile denizlerin kirletilmemesi konularına ilişkin uluslararası antlaşmalara aykırı eylemleri önlemek, izlemek, suçluları yakalamak, gerekli işlemleri yapmak,

} Deniz ve kıyılarda görülebilecek başıboş mayın, patlayıcı madde ve şüpheli cisimlerle ilgili gerekli koruma tedbirlerini alarak ilgililere haber vermek,

} Deniz seyir yardımcılarının ilgili hükümlere göre çalışma durumlarını, yetkili kuruluşlarca konulan deniz engelleri ile batık işaretlerinin sürekliliğini izlemek, kontrol etmek, görülen aksaklık ve noksanlıkları ilgililere bildirmek,

} Uluslararası anlaşmalarda öngörülen düzeyde arama ve kurtarma görevlerini icra etmek,

} Karasularımıza giren mültecileri silah, mühimmat vb. harp aletlerinden arıtmak ve ilgililere teslim etmek,

} Görev alanları içinde genel güvenlik kuvvetlerince takibi gerekli suçlarla, karada başlayıp denizde devam eden yukarıdaki suçlar dışındaki suçların izlenmesinde ve suçluların yakalanmasında güvenlik kuvveti olarak diğer güvenlik kuvvetlerine yardım etmek, gerektiğinde bu suçlara el koymak ve suçluları yakalayıp yetkili makamlara teslim etmek,

} Liman sınırları dışında Türk Kanunlarına göre cezalandırılması gereken eylemlere, ilgili kanun ve uluslararası antlaşmaların hükümlerine göre el koymaktır,

} Suçun denizde başlayıp karada devam etmesi yada suçluların karaya geçmesi hallerinde, yetkili güvenlik kuvveti olaya el koyuncaya kadar, suç delillerinin kaybolmasını ve suçluların kaçmasını önlemek amacıyla yetkilerini karada da sürdürürler. Bu durum, en kısa sürede gerekli imkanlar kullanılarak mahalli mülki amire bildirilir.

} Sahil Güvenlik Komutanlığı mensupları kendilerine kanun ile verilen görevlerin yapılmasında; silah kullanma yetkisi dahil, kanunların diğer güvenlik kuvvetlerine tanıdığı bütün hak ve yetkilere sahiptirler.

2. Görev ve Sorumluluk Alanı : Bütün sahillerimiz, karasularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale Boğazları, liman ve körfezlerimiz, ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca hükümlerine haklarına sahip olduğumuz denizlerdir.

GENEL KOLLUK KUVVETLERİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ

Genel kolluk kuvvetlerinin birbirlerine yardımcı olmalarının esas ve usulleri, kendi kuruluş kanunlarında belirlenmiştir.

} 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanunu

“Polis teşkilatı bulunmayan yerlerde, il, ilçe ve bucak jandarma komutanları ile jandarma karakol komutanları bu Kanunda yazılı vazifeleri yapar ve yetkileri kullanırlar.” (md.25)

} Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği

“Jandarma veya Emniyet Teşkilatı, kendi sorumluluk sahasında yetersiz kaldıkları veya kalacaklarının değerlendirilmesi halinde, mahalli mülki amirler tarafından birbirlerinin sorumluluk sahaslarında geçici olarak görevlendirilebilirler.” (md.10)

“Gerek Jandarma ve gerekse emniyet teşkilatı kendi sorumluluk alanlarındaki görevlerini, kendi kuvvetleriyle yerine getirmek zorundadır. Ancak, Jandarma ve Emniyet Teşkilatı, kendi sorumluluk bölgesinde yetersiz kaldıkları takdirde yada gelişmekte olan olayların değerlendirilmesinde yetersiz kalacakları anlaşıldığında; Jandarma ve polis geçici bir süre için birbirlerinin sorumluluk bölgesinde görevlendirilebilirler. Bu görev hiçbir zaman süreklilik taşımaz. İstenen sonuç alındığında yardıma gelen kuvvet kendi görevine döner.

Jandarmanın polise ve polisin Jandarmaya yapacağı yardım; belirli bir bölgede emniyet ve asayiş görevlerini üzerine almak, devriyeleri gezdirmek yada toplu kuvvet sevk etmek biçiminde olur.” (md.23)

“Jandarma, emniyet ve asayiş sağlama ve kamu düzenini koruma amacıyla Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda belirtilen gerekli her türlü güvenlik tedbirlerini almaya yetkilidir.” (md.24)

“Bir il içinde emniyet ve asayişin korunması için Jandarma, Emniyet ve diğer özel kolluk kuvvetlerini kullanmak ve bu kuvvetlerin birbirlerine “yardımını” sağlamak en büyük mülki amirin yetkilerindedir.” (JTGYY md.146).

Olay faillerinin belirlenmesi ve yakalanmaları konularında, Jandarma ve polis kendi sorumluluk alanlarında birbirlerine gerekli yardımı yapmakla yükümlüdürler (md.154).

POLİSİN SORUMLULUK BÖLGESİNDE

Polis teşkilatı bulunmayan yerlerde, yetkili jandarma komutanları, 2803 Sayılı Kanunla polise verilen görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

JANDARMANIN SORUMLULUK BÖLGESİNDE

Polis sorumluluk alanında herhangi bir suçla karşılaşan Jandarma iç güvenlik kuvvetlerine mensup jandarmalar, orada o anda polis yoksa olaya müdahale etmek ve polise de haber vermek, polis memurlarının istemi üzerine gerekli yardımı yapmakla yükümlüdür.

Bu gibi durumlarda Jandarma; polis memurları gelinceye kadar olay yerinde soruşturma yapamaz. Durumu olduğu gibi koruyarak, delillerin kaybolmaması için gereken önlemleri alır. Olay yerinde el koydukları nesnelere gelen polis memurlarına bir alındı belgesiyle teslim ederler. Jandarma; polis memurlarının gelmesi geciktiğinde soruşturma yapar ve soruşturma evrakını, istem olmadan polis makamlarına gönderir.

Zorunlu durumlarda, polis yetkilileri de Jandarma sorumluluk alanında yukarıdaki şekilde hareket ederler.

SAHİL GÜVENLİĞİN SORUMLULUK BÖLGESİNDE (Karada Başlayıp Denizde Devam Eden Suçlar)

Sahil Güvenlik Komutanlığının; sahillerimiz, karasularımız ve iç sularımızın korunması, deniz yoluyla yapılan kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi vb. görevlerinin dışında, genel güvenlik kuvvetlerince takip edilen ve karada başlayıp denizde devam eden suçların izlenmesi, suçluların yakalanmasında diğer güvenlik kuvvetlerine yardım edeceği, gerektiğinde, suçluları yakalayıp yetkili makamlara teslim edeceği kuruluş kanununda belirtilmiştir (2692 Sayılı SGK md.4/h)

Görüldüğü gibi, genel kolluk kuvvetlerinin emniyet ve asayişin sağlanmasında işbirliği yapmaları yasalarla düzenlenmiştir. Bunun nedeni Devlet tarafından güvenlik hizmetlerinin bir bütün olarak algılanması ve kesintisiz devam etmesi gerekliliğidir. Bu bütünlük anlayışının diğer bir göstergesi de “memleketin genel emniyet ve asayiş işlerinden” genel kolluk ve icabında bütün kolluk kuvvetlerinden yararlanabileceği belirtilerek İçişleri Bakanının sorumlu tutulmasıdır. (ETK md.1)

Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ile bu teşkilatlarda görev yapan kolluk görevlileri için hazırlanan “Kolluk Etik İlkeleri” ve ilkelerde ifade edilen değerler açısından önemli olduğu için aşağıda verilmiştir.

ÖZEL GÜVENLİK

Toplumun dirlik ve düzenini, mal ve can emniyetini sağlamak Devletin en önde gelen görevlerinden biridir. Devlet bu işlevini kolluk kuvvetleri vasıtasıyla yerine getirir.

Genel kolluk kuvvetlerinin, genel güvenliği sağlama görevi niteliğinde bulunmayan faaliyetlerde özel tedbirler alması, özel koruma hizmeti vermesi yerine bu gibi faaliyetlerin; yetkileri, görevli olduğu alanla sınırlı, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette özel görevlilere yaptırılması düşüncesiyle; ülkemizde özel güvenlikle ilgili ilk yasal düzenleme 1981 yılında, 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ile yapılmıştır.

Bu kanunla; ülke ekonomisine yada Devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kamu ve özel hukuk tüzel kişileriyle, gerçek kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma vb. tehlikelerden korunması ve güvenliklerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Milli eğitim-öğretim ve ekonomi ile Devletin savaş gücüne önemli katkısı bulunan; barajlar, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama, yükleme tesisleri vb. yerlerde, sivil trafiğe açık Devlet eliyle işletilen hava meydanları ve limanlar, tarihi eserler, ören yerleri, açık ve kapalı müzeler, sanayi, ticaret ve turistik tesislerin korunması bu kanun kapsamına alınmıştır.

Kanun kapsamına giren yerlerden hangilerinin koruma ve güvenliğinin, bu kanun hükümlerine göre sağlanacağı konusunda karar yetkisi, ilgili kuruluş ve bakanlığının görüş ve talepleri dikkate alınarak İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kuruluna verilmiştir.

1995 yılında yapılan bir değişiklikle İstanbul ve diğer şehirlerdeki Kapalıçarşı ve buna benzer ticari, turistik tesislerde bu Kanun çerçevesinde özel güvenlik teşkilatı kurulmasına izin verilmiştir.

- } Ancak, zamanla toplum hayatında ve teknolojiye yaşanan gelişmelere paralel olarak ;
- } Herkes tarafından kullanılabilir ve elde edilebilir hale gelen, görüntü ve ses kayıt cihazları ile internetin yaygınlaşması sonucu, özel hayatın gizliliğine yönelik ihlallerin artması,
- } Şehir merkezlerine uzak yerleşim birimlerinin oluşması,
- } Terör örgütlerinin sivil yaşamı tehdidi, büyük alış-veriş merkezlerinde meydana gelen patlamalar,
- } Havaalanları, liman, otogar, tren-metro istasyonları ve buralardaki insanlara-ulaşım araçlarına yönelik eylemler ve süregelen tehditler,
- } Banka, kuyumcu, döviz bürosu, PTT merkezleri gibi nakit para bulunan yerlere soygun girişimleri, hırsızlık ve kapkaç olaylarının çoğalması,
- } Spor müsabakalarında şiddetin artması vb. olaylar, güvenliğe duyulan ihtiyacı artırmıştır.
- } Bu tür faaliyetlerin genellikle ticari amaçlı özel organizasyonlar olması, Amerika ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde benzer hizmetlerin özel güvenliğe yaptırılması, genel kolluğun iş yükünü artırarak asli faaliyetlerinde etkinliğinin zafiyete uğramaması ve mevcut 2495 Sayılı Kanunun, günün ihtiyaçlarını karşılayamaması sonucunda yeni bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

Bu durum 26.06.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Genel Gereğesinde “Kamunun can ve mal güvenliğini sağlamak esasen devletin en önemli görevlerinden biridir. Öbür taraftan kişilerin canını ve malını koruma hakkı vardır. Devletçe sağlanan genel güvenliğe ek olarak, canını ve malını ayrıca korumak isteyenlere bu imkanın sağlanması gerekir” şeklinde ifade edilmiştir.

2004 yılında yürürlüğe giren 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunla 2495 Sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece bazı kurum ve kuruluşların bünyelerinde özel güvenlik teşkilatı kurmaları konusunda zorunluluk kaldırılmış ve bu ihtiyaçlarını, 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alma yoluyla da karşılayabilmelerine imkan tanınmıştır. 5188 Sayılı Kanunla; özel güvenlik şirketlerinin İçişleri Bakanlığı denetiminde faaliyet göstermesi, özel güvenlik görevlisi olabilmek için eğitim alınması zorunluluğu gibi konular düzenlenmiştir. 5188 Sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik usul ve esasları düzenleyen Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik (ÖGHDKUIY) de aynı yıl 07.10.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5188 SAYILI KANUN

Özel Güvenlik Görevlisi : Kanun kapsamında özel koruma ve güvenlik hizmetlerini yerine getirmek amacıyla istihdam edilen kişileri ifade eder (ÖGHDKUIY md.4).

ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN YETKİLERİ

5188 Sayılı Kanunun 7. maddesinde sayılmıştır.

- } Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- } Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- } 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü kanununun 127. maddesine göre yakalama ve yakalama nedeniyle orantılı arama.
- } Görev alanında, haklarında yakalama tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.
- } Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.
- } Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- } Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.
- } Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.
- } Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.
- } Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 157. maddesine göre yakalama.
- } Türk Medeni Kanununun 981. maddesine, Borçlar Kanununun 52. maddesine, Türk Ceza Kanununun 49. maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentlerine göre zor kullanma.

GÖREV VE SORUMLULUK ALANI

TUNA ÖZEL GÜVENLİK VE KORUMA HİZMETLERİ

Özel güvenliğin görev alanı, esasen genel kolluğun sorumluluğunda bulunan ve komisyon tarafından sınırları belirlenmiş alandır. Özel güvenlik görevlileri Kanunun 7. maddesinde sayılan yetkilerini, sadece görevli oldukları sürede ve görev alanlarında kullanabilirler.

Özel güvenlik görevlilerinin; silahlı görev yapabileceği koruma hizmetleri, bulundurabilecekleri silahların özellikleri ve miktarları özel güvenlik komisyonu tarafından belirlenir. Özel güvenlik görevlileri, silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar. Ancak zorunlu hallerde, görev alanı, komisyon kararıyla genişletebilir. Ayrıca güzergâh ifade eden durumlarda, güzergâh boyu, görev alanı sayılır.

GENEL KOLLUK-ÖZEL GÜVENLİK İLİŞKİLERİ, BUNUN SUÇ ÖNLEMEDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Önleyici kolluk hizmeti; suçu oluşmadan önlemeye ve engellemeye yönelik işlemlerdir. Suçla mücadele; istihbarat faaliyetleri, önleyici ve caydırıcı aşamaları ile bir bütündür.

İstisnai durumlar hariç, özel güvenlik görevlileri insan trafiğinin yoğun olduğu; spor müsabakaları, sahne gösterileri, alış-veriş merkezleri, eğitim kurumları, hastaneler, fabrikalar, konut siteleri vb. yerlerde görev yapmaktadırlar. Bir özel güvenlik görevlisi, belli bir süre görev yaptıktan sonra, görev bölgesindeki olağandışı durumları, şüphe çekici kişi ve hareketleri kuşkusuz herkesten daha iyi gözlemleyebilir ve fark edebilir.

Son yıllarda terör örgütlerinin, özellikle insan kalabalığının yoğun olduğu yerlere önceden patlayıcı madde yerleştirmek veya canlı bomba kullanmak suretiyle sansasyonel eylemlere yöneldikleri göz önünde tutularak görev bölgesinde bu türden şüpheli hareketler olaylar genel kolluğa haber verilmelidir.

Özel güvenlik görevlisi görev alanının bulunduğu mahalden sorumlu genel kolluk kuvvetiyle en seri şekilde irtibata geçecek telefon numarası, adres gibi bilgilere sahip olmalıdır. Genel kollukla özel güvenlik arasında kurulacak işbirliği, her iki tarafın çalışmalarını kolaylaştırmakla kalmayacak güvenlik hizmetlerinin etkinliğini de artıracaktır.

Özel güvenlik görevlisi, görevli olduğu alan dışında herhangi bir suçun işlendiğini, faillerinin kaçtığını gördüğünde müdahale etmemeli, ancak genel kolluğa hemen bildirmeli, gerekirse eşkâl tarifi vermelidir.

Suç önleme ve işlenmiş suçların aydınlatılması faaliyetlerinde genel kolluğa yardımcı olmak, işlenmiş bir suçla ilgili bilgisi varsa, yetkililere aktarmak her vatandaşın görevidir. Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette görev yapan özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında herhangi bir vatandaştan daha fazla sorumlu olduğunun bilinciyle hareket etmelidir.

Özel güvenliğin görev alanındaki suçları önlemede etkinliği arttıkça, genel kolluk; asayiş, terörle mücadele, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele, istihbarat, trafik gibi asli fonksiyonlarında daha etkin olabilecektir.

ÖZEL GÜVENLİĞİN GENEL KOLLUĞA YARDIMCI OLMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Özel kolluğun sorumluluk alanında, özel kolluk görevlilerinin bulunmaması nedeniyle meydana gelen ihlal ya da suçlara, genel kolluğun müdahaleye yetkili olduğu hususu gerek polis, gerekse jandarmanın kuruluş kanunlarında belirtilmiştir (PYSK. md.24, JTGYY md.20/b, md.64).

5188 Sayılı Kanunun; özel kişi ve kurumların Devlet tarafından sağlanan genel güvenlik hizmetinin yanında, özel olarak korunmak istediklerinde, özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alarak korunabilmelerine imkan sağlanmasından, güvenliğin özelleştirildiği veya genel kolluğun bazı yetki ve sorumluluklarının özele devredildiği gibi bir sonuç çıkarılmamalıdır.

Kamunun genel güvenliği Devlet tarafından genel kolluk kuvvetleri vasıtasıyla sağlanmaktadır. 5188 Sayılı Kanunun, Amaç maddesinde de belirtildiği gibi özel güvenlik, kamu güvenliğini “tamamlayıcı” mahiyettedir.

Özel güvenlik görevlilerinin genel kolluğa bildirmesi zorunlu durumlar ve birlikte çalışılması halinde genel kolluğun emrine gireceğini düzenleyen hususlar, 5188 Sayılı Kanun ve Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte belirtilmiştir.

5188 SAYILI KANUNDAKİ DÜZENLEMELER

Özel güvenliğin görev yaptığı; havalimanı, liman, gümrük, gar, istasyon gibi yerler ile spor müsabakası, sahne gösterisi ve benzeri etkinliklerde özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldırılmaya mülki idare amirlerinin yetkili oldukları, ayrıca; İl İdaresi Kanununun vali ve kaymakamlara verdiği yetkilerin kullanılması durumunda; özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personelinin, mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorunda olduğu belirtilmiştir (md.6).

Özel güvenlik görevlilerine; aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek yada suç teşkil etmese bile tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma yetkisi “genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla” tanınmıştır (md.7).

“Zor kullanma ve yakalama” konusu ise bu yetkilerin kullanılması halinde olay, en seri vasıta ile yetkili genel kolluğa bildirilerek yakalanan kişi ve zapt edilen eşyanın genel kolluğa teslim edilmesi şeklinde düzenlenmiştir (md.9).

YÖNETMELİKTEKİ DÜZENLEMELER

Halkın can ve mal güvenliğinin ve kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla özel güvenlik tedbirlerini; denetlemeye, özel güvenlik görevlilerinin yetkilerini aşan uygulamaları kaldırmaya, alınan güvenlik tedbirlerinin değiştirilmesini veya ek tedbirler alınmasını istemeye mülki idari amirler yetkilidir. Görev alanı içerisinde genel güvenliğin ve kamu düzeninin bozulduğu hallerde, özel güvenlik görevlileri durumu derhal, genel kolluğa bildirmek zorundadır. Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu takdirde özel güvenlik görevlilerinin, mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emrine gireceği belirtilmiştir. (md.13).

Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre kamuya açık alanlarda yapılan üst aramalarına, özel güvenlik görevlilerinin, genel kolluğun gözetim ve denetiminde katılacağı, arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimlerin, yasal işlem yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edileceği belirtilmiştir (md.14).

“Kamuya açık yerler : Belli koşullara uymak suretiyle herkesin girebileceği yerlerdir.

Kamuya ait yerler : Sokak, cadde, parklarla akarsu, göl, deniz kıyıları ve benzeri yerlerdir” (JTGYD/Diğer Tanımlar)

Özel güvenlik görevlilerine, görev alanı içerisinde; suça el koyma, devamını önleme, olay yerini ve suç delillerini muhafaza etme yetkisi tanınmış; genel kolluğun el koymasından itibaren genel kolluğun “talebi” halinde araştırma ve delil toplama faaliyetine yardımcı olacağı belirtilmiştir (md.16).

ÖZEL GÜVENLİĞİN DENETİMİ

5188 Sayılı Yasa ile;

TUNA ÖZEL GÜVENLİK VE KORUMA HİZMETLERİ

Özel güvenlik ile kamu güvenliği arasında ayırım yapılarak, özel güvenlik özel alana bırakılmış, özel koruma isteyen özel kişilerin korunması, bu kişilerin talebine bağlı hale getirilmiş,

“Özel” güvenliğin özünde bir hizmet olması nedeniyle, özel sektör kuruluşlarına, devletin izni ve denetimi altında özel güvenlik hizmeti ve özel güvenlik eğitimi verme imkanı sağlanmış,

Ancak özel güvenliğin “güvenlik” boyutu, özel güvenlik şirketlerinin Devlet tarafından titizlikle denetlenmesini, kanuna aykırı davranılması halinde, işlenen suçun ağırlığına göre idari ve adli cezalar verilmesini öngörülmüştür.

1. Denetim :

“Bakanlık ve valilikler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacıyla, özel güvenlik şirketlerini, özel güvenlik birimlerini ve özel eğitim kurumlarını her zaman denetleyebilir.” (ÖGHDKUIY md.43) İçişleri Bakanlığının konu ile ilgili genelgesi; yılda en az bir defa ve gerek duyuldukça her zaman, sorumluluk bölgesi esasına göre, polis ve jandarma tarafından ayrı ayrı denetleneme yapılacağı şeklindedir (GENELGE NO: 2006/47).

2. Denetimin Kapsamı : Yönetmeliğin 44. maddesine göre ;

- } Faaliyet izni ve personelin çalışma izinlerinin geçerli olup olmadığı,
- } Özel güvenlik görevlileri için mali sorumluluk sigortasının yaptırılıp yaptırılmadığı,
- } Üçüncü kişilere verilen koruma ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sözleşmelerin usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediği ve bu sözleşmelerin valiliğe bildirilip bildirilmediği,
- } Görev alanına uyulup uyulmadığı,
- } Silah ve teçhizatın ruhsatlı olup olmadığı ve bunların usulüne uygun korunup korunmadığı, kayıt ve defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı,
- } Eğitim hizmetlerinin yönetmelik hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediği,
- } Kanun ve Yönetmeliğin diğer hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediği incelenir.

GENEL KOLLUK VE ÖZEL GÜVENLİK ARASINDAKİ FARKLAR

1. Görev alanı, yetki, bağlı oldukları makam açısından farklar :

- } Görev alanı; genel kolluk kuvvetleri, görev alanlarına göre ülke genelinde görev yapar. Özel güvenlik görevlileri ise sadece, sınırları belirli olan ve komisyon tarafından özel güvenlik izni verilmiş olan alanda görev yapar.
- } Yetki; genel kolluk, görevli bulunduğu mülki sınırlar içinde, hizmet branşı, yeri ve zamanına bakılmaksızın bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve delilleri yetkili kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir.

Özel güvenlik görevlilerinin yetki kullanımı, görev alanı ve süresi ile sınırlandırılmıştır. Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında gerekli işlemleri yaparak olay yerini ve delilleri muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Olay yerine intikal eden genel kolluğun talebi olursa, özel güvenlik araştırma faaliyetine yardımcı olur.

Ayrıca özel güvenlik alanında, özel güvenliğe mensup görevlinin bulunmadığı yerlerde, genel kolluk bunlara ait işlemleri yapmaya yetkilidir. Ancak bu durumun tersi yani, özel güvenliğin genel kolluğun sorumluluk alanında, genel kolluk yetkisi kullanması mümkün değildir.

Genel kolluk kuvvetlerine mensup personel, ateşli silahlarını üzerlerinde taşıyabilir veya mesken yada işyerinde bulundurabilirler. Özel güvenlik görevlileri 5188 Sayılı Kanunun 9. maddesinde belirtilen durumların dışında, silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar.

} Bağlı oldukları makam; genel kolluk kuvvetleri, emniyet ve asayiş hizmetleri bakımından İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Özel güvenlik görevlilerinin ise koruma ve güvenlik hizmeti verdiği yere göre (kamu-özel) bağlılığı değişebilir.

2. Diğer farklar : Genel kolluk faaliyetleri; kamu düzenini, toplumun güvenliğini, dirlik ve esenliğini, genel ahlâkını ve sağlığını korumaya yönelik tedbirleri alırken, gerektiğinde kanunların verdiği yetkiyle kişilerin ve toplulukların temel hak ve hürriyetlerini sınırlayabilen bir kamu hizmetidir.

Kamu Hizmetinin Özellikleri :

} Süreklilik ve düzenlilik : İhtiyaç doğrultusunda sürekli, yani kesintisiz ve düzenli olarak yürütülmesi kamu hizmetinin en önemli özelliklerindedir.

} Tarafsızlık ve eşitlik : İdarenin, kamu hizmetini yürütürken objektif davranması, vatandaşlar arasında herhangi bir biçimde ayırım yapmadan eşit hizmet sağlamakla yükümlü olmasıdır.

} Değişkenlik : Kamu hizmetlerinin değişen toplumsal ihtiyaçlar ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesidir.

} Bedelsizlik : Kamu hizmetlerinin bedelsiz sunulması, katkı payı şeklinde bir bedel alınması gerekiyorsa bu hizmetten yararlananların ödeme gücünü aşmayacak şekilde olmasıdır.

Genel kolluk tarafından yürütülen kolluk faaliyetleri, kamu hizmeti özelliklerini taşır. Genel kolluk kuvvetleri, yasaların verdiği yetkilerle, görev alanı esasına göre ve Devlet adına ülkenin tümünde görev yaparlar. Jandarmanın 1839, Polisin 1845 ve Sahil Güvenliğin 1866 yılına giden başlangıçları dikkate alındığında, genel kolluk kuvvetlerinin 100 yılı aşkın bir tarihe sahip oldukları görülür. Genel kolluk birimlerinin gelişmiş kurum kültürleri; binalarında, teknolojik araç-gereçlerinde, törenlerinde, emir-komuta ilişkilerinde, ödül-ceza sistemlerinde kısaca tüm organizasyonlarında güçlü bir şekilde yansır.

Özel güvenliğin başlangıcı ise yasanın yürürlüğe girdiği 2004 yılıdır. Özel güvenlik görevlileri yada daha geniş anlamda özel güvenlik sektörü, henüz kurumsal kimlik oluşturacak birikim ve deneyimi kazanamamış, dolayısıyla gelişen olaylar karşısında, genel kolluk kuvvetleri kadar doğru refleksler de geliştirememiştir.

Korumakla sorumlu oldukları alanda, özel güvenlik görevlileri ;

Can ve mal güvenliğini ve kamu düzenini sağlar, suç işlenmesini önler, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü maddeyi tespit amacıyla elektronik cihazlarla üst araması yapabilir, yangın, deprem ve sel gibi afetlerde arama-kurtarma görevlilerine yardımcı olur, bir suçla karşılaştığında suça el koyar, suçun

devamını önler, sanığı tespit eder ve yakalar. Olay yerini ve suç delillerini korur ve yetkili genel kolluğa teslim eder.

Spor müsabakaları, sahne gösterileri, düğün ve cenaze törenleri, konserler, toplantılar ve toplu ulaşım tesislerinde (havaalanı, liman, gar) kimlik sorabilir.

Özel güvenlik görevlileri gece görevlerinde, spor müsabakalarında, konser ve sahne gösterilerinde uniformalarının üzerine, arkasında ışığı yansıtan “ÖZEL GÜVENLİK” ibaresi yazılı yelek giyerler.

Özel güvenlik görevlilerinin; görev alanı ve süresi dışında suçla karşılaştıklarında, yetkileri herhangi bir vatandaştan fazla değildir.

Özel güvenlik personeli ;

- } Parmak izi ve fotoğraf alamaz.
- } Teknik takip ve dinleme yapamaz.
- } Özel hayata müdahale edemez.
- } Suç soruşturamaz, delil inceleyemez.
- } Elle arama yapamaz.
- } Kimlik tespit edemez.
- } İfade alamaz.
- } Tutuklama yapamaz.

Özel güvenlik görevlilerinin üniforma ve üniformayı tamamlayan diğer unsurları; TSK ve genel kolluk kuvvetleri ile kanunlarla kurulan özel kolluk kuvvetlerinde kullanılan renk, biçim ve motifte olamaz.

Özel güvenliğin üniformalı çalıştırılmasının amacı, görev yaptığı alanda “farkındalık” yaratmak, o yerin korunduğunu göstermektir.

ÖZEL KOLLUĞUN GÖREV ALANINDA GENEL KOLLUĞA MÜDAHALE YETKİSİ VEREN MADDELER

Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu

“Mahsus zabıta teşkilatı olan işlerde bu teşkilata mensup memur bulunmadığı yerlerde polis, bunlara ait inzibatî muameleleri yapmaya salâhiyetlidir” (md.24)

Jandarma Teşkilatı, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği

“Jandarma sorumluluk alanı dışında olmakla birlikte; ...

Özel kolluk kuruluşlarının sorumluluk alanına giren konularda, bu kuruluş ve kuvvetlerin yokluğundan ötürü meydana gelen ihlal yada suçlar nedeniyle, Jandarmanın görevlendirilmesi yada kendiliğinden olaya el koyması mümkündür. Bu gibi durumlarda, Jandarmanın görev yaptığı o yer; Jandarmanın görev alanı sayılır.” (md.20/b)

“Özel Kolluk ve Güvenlik Teşkilatlarının Görevine Giren Konularda Yetki ve Görevler

... Bu gibi kolluk ve güvenlik teşkilatlarının amir ve memurlarının bulunmadığı durumlarda; Jandarma, kendi görev ve sorumluluk alanı içinde olmak kaydıyla; bunlara ait yetkileri kullanır ve görevleri yürütür. ...” (md.64)

GENEL KOLLUĞUN ÖZEL GÜVENLİK ALANINA GİRERKEN UYMASI GEREKEN KURALLAR VE İSTİSNAİ DURUMLAR

6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun başta olmak üzere diğer kanunlara göre silah taşıma yetkisine sahip olanların, 6136 Sayılı Kanunda silahla girilemeyeceği belirtilen yerler dışındaki yerlere kimliklerini beyan etmeleri ve silah ruhsatlarını göstermeleri halinde girişlerinin engellenmemesi gerekir.

Örneğin; askeri tesisler, havaalanları gibi herkesin giremeyeceği alanlar ile tamamen silahtan arındırılmış ve muhafaza altına alınmış, silahlı girilemeyeceği yönünde özel mevzuatla düzenleme yapılmış yerlere silahlı girilemez. Ancak, buralar dışında kalan, özel güvenlik görevlilerince koruma ve güvenlik hizmeti verilen kamuya açık yerler, aynı zamanda genel kolluğun görev alanı olduğu için, bu gibi yerlere girişte genel kolluk personelinin silahını teslim etme zorunluluğu yoktur. Özel güvenlik alanında, genel kolluğun yapacağı görevin silahsız olmasını gerektiren istisnai hallerde, genel kolluk görevlisi, usulüne uygun şekilde silahını teslim etmelidir.

5188 Sayılı Kanunda özel güvenlik görevlilerinin genel kolluk emrine girmesini gerektiren şartlar oluştuğunda; özel güvenlik görevlileri genel kolluk mensuplarının, hizmete ilişkin, hukuka uygun ve konusu suç teşkil etmeyen, yani kanuna uygun emirlerini yerine getirmek zorundadır.

Komisyon tarafından, görev alanı olarak tanımlanmış bölgede güvenliğin, özel güvenlik tarafından sağlanması, genel kolluğun o alandaki yetkilerini kısıtlamaz, emniyet ve asayişle ilgili konularda asıl yetki genel kolluktur.

KOLLUK ETİK İLKELERİ GİRİŞ

Kolluk, bir toplumda hak ve özgürlüklerin korunmasında ve kamu güvenliğinin sağlanmasında toplum hayatı için vazgeçilmez bir unsurdur. Kolluk görevi Anayasa, uluslararası sözleşmeler, kanunlar ve diğer ilgili mevzuata göre yürütülür.

Kolluk Etik İlkeleri, kolluk personelinin görevini yürütürken uyması gereken ilkeleri belirlemek, görevin yerine getirilmesinde adalet, tarafsızlık, dürüstlük, liyakat, saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı kalarak halkın güvenini tesis etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Kolluk birimlerinin temel görevi, sorumluluk alanlarında bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyarak, güvenliği, asayiş ve kamu düzenini sağlamaktır. Bu onurlu ve saygın görev kolluk personeli tarafından yerine getirilmektedir. Görevin yerine getirilmesinde kolluk personelinin uymak zorunda olduğu davranış kuralları bütünü olan Kolluk Etik İlkeleri her rütbedeki personelin görevini ehliyet ve liyakatle yürütebilmesi için yol gösterici bir rehberdir.

Anayasamız, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Kolluk Etik İlkeleri Rehberi referans alınarak hazırlanan bu ilkeler, kolluk görevlilerinin kanunların koyduğu kuralları benimseyip uygulamasını sağlayacağı gibi, kolluk personelinden beklenen davranış kurallarının toplum tarafından bilinmesini de sağlayacaktır.

KAPSAM

Bütün kolluk birimlerinin katkılarıyla hazırlanan Kolluk Etik İlkeleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünü ve bu teşkilatlarda görev yapan kolluk görevlilerini kapsar.

A. KOLLUĞUN GÖREVLERİ

1. Kolluğun temel görevleri şunlardır:

TUNA ÖZEL GÜVENLİK VE KORUMA HİZMETLERİ

- } Bireyin temel hak ve özgürlüklerini korumak,
- } Emniyet ve asayişini sağlamak,
- } Kamu düzenini korumak,
- } Suç işlenmesini önleyici tedbirler almak ve suçla mücadele etmek,
- } Suçları aydınlatmak ve şüphelileri adli makamlara teslim etmek,
- } Yardım isteyenler ve yardıma muhtaç olanlar ile tehlike içerisinde bulunanlara yardım etmektir.

B. HİZMET ANLAYIŞI

2. Kolluk birimleri, görev ve hizmetin yerine getirilmesinde hukukun üstünlüğü, kamu yararını gözetme, tarafsızlık, katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, hizmetin sonucuna odaklılık ve sürekli gelişim ilkelerini esas alır.
3. Kolluk birimleri, görev ve sorumluluk alanında toplumun talep ve ihtiyaçlarına odaklanarak halkın memnuniyetini arttırmayı, bu suretle toplumun saygı ve güvenini kazanmayı hedefler.
4. Güvenlik hizmeti her zaman ve herkes tarafından ulaşılabilir olmalıdır.
5. Görevin gerektirdiği istisnalar dışında kolluk kolaylıkla tanınabilir şekilde görev yapar.
6. Devletin yasal icra gücü olan kolluk personeli, bu gücü zaaf içerisinde gösterecek tutum ve davranışlardan kaçınır.

C. KOLLUK PERSONELİNİN NİTELİKLERİ

7. Kolluk personeli, Atatürk ilke ve inkılaplarına, toplumun ve Cumhuriyetimizin temel değerlerine bağlıdır.
8. Kolluk personeli arasındaki ilişki, hiyerarşik yapıya uygun olarak koordinasyon, işbirliği, yardımlaşma, güven, sevgi ve saygı temeline dayanır.
9. Kolluk mesleğine giriş, görevin gerektirdiği nitelikleri tespit etmeyi amaçlayan ve mevzuatla belirlenen objektif ölçütlere göre yapılır.
10. Kolluk personeli, mantıklı karar verir, etkin iletişim kurar, adil davranır ve gerektiğinde inisiyatif kullanır.
11. Kolluk personeli, toplumun yapısını ve hassasiyetlerini bilir; gerekli duyarlılığı gösterir.
12. Kolluk personeli, mesleğinin ve üniformasının gerektirdiği saygınlık ve güvene layık olduğunu davranışlarıyla gösterir.
13. Kolluk personeli görevi dışında meslek onuruna hanel getirecek herhangi bir iş yapmaz ve özel yaşamında mesleki hizmetlerinin tarafsızlığını zedeleyecek davranışlardan kaçınır.
14. Kolluk personeli, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle insanlar arasında ayırım gözetmeksizin tarafsızlık içerisinde hizmet sunar.

Ç. EĞİTİM

15. Eğitim, kolluk personelinin meslek hayatı boyunca devam etmesi gereken kesintisiz bir süreçtir. Bu süreç içerisinde temel eğitim, hizmet içi eğitim ve uzmanlık eğitimleri, toplumdaki değişim ve gelişime paralel olarak ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde teorik ve uygulamalı olarak verilir.
16. Eğitim, mesleğe hazırlamanın yanında kolluk personelinin kültürel ve sosyal açıdan gelişimini de sağlar.
17. Kolluk personelinin eğitimi, görev ve sorumlulukları esas alınarak, hizmetin amaçlarına odaklanacak şekilde yerine getirilir.
18. Kolluk personeline, demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı ve bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve kolluk etik ilkeleri konularında eğitim verilir.

D. KOLLUK PERSONELİNİN HAKLARI

19. Kolluk personeli, mevzuatla verilen görevler dışındaki hizmetlerde görevlendirilemez. Yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenen kolluk personeli, amirlerinin mevzuata uygun emirlerini yerine

getirir. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir şekilde yerine getirilmez.

20. Kolluk personeline, savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları, kanunda belirtilen istisnalar hariç, yargı denetimi dışında bırakılamaz. Görevine ilişkin suç işlediği iddia edilen herhangi bir kolluk görevlisi avukat tarafından temsil edilme, savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir.

E. HESAP VEREBİLİRLİK VE DENETİM

21. Kolluk personeli, eylemlerinden, ihmallerinden ve verdiği emirlerden şahsen sorumlu ve hizmet ettiği topluma karşı daima hesap verebilir olmalıdır.

22. Kolluk faaliyetleri, mevzuat dahilinde yasama, yürütme ve yargı organlarının denetimine açıktır.

23. Kolluk personeli aleyhine, usulüne uygun yapılan tüm şikayetler derhal ve tarafsız bir şekilde soruşturulur. Soruşturma, etkin ve tarafsız yürütüldüğü konusunda şüphe duyulmayacak şekilde sonuçlandırılır ve soruşturma sonucu şikayetçiye bildirilir.

24. Kolluk görevine ilişkin ihbarlar da titizlikle araştırılır.

F. KOLLUK UYGULAMA VE MÜDAHALELERİ

25. Kolluk personeli, görevini yerine getirirken, herkesin yaşam hakkına ve Anayasa'da belirtilen diğer temel hak ve özgürlüklere saygı gösterir.

26. Kolluk personeli, kimseyi işkence, eziyet, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı muamele veya cezaya tabi tutamaz. Hiçbir sebep, işkencenin haklılığına gerekçe gösterilemez.

27. Kolluk personeli, kanunla öngörülen nedenlere ve yönetime uygun olmadıkça kimsenin özgürlüğünü sınırlayamaz.

28. Kolluk personeli, zorunlu durumlarda ve sadece meşru bir amacı elde etmek için orantılı güç kullanır.

29. Kolluk personeli, görevinin gerektirdiği saygınlık ve dürüstlük içerisinde hareket eder. Görevini yerine getirirken tarafsız davranır ve insanlar arasında ayırım yapmaz.

30. Kolluk personeli, kanunların öngördüğü haller dışında bireyin özel hayatına müdahale edemez.

31. Kolluk personeli, mevzuatta aksi belirtilmediği sürece, edindiği her türlü bilgiyi ve mesleki sırrı korur.

32. Kolluk personeli, kişilerin özel hayatlarıyla ilgili olan ya da kişi haklarına zarar verebilecek nitelikteki bilgilerin korunmasına büyük özen gösterir; yasal zorunluluk haricinde bu bilgileri açıklayamaz ve kendisi veya üçüncü kişiler lehine kullanamaz.

33. Kolluk personeli, kolluk uygulamalarında, yaşlı, engelli ve çocuk gibi hassas kişilerin durumlarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.

34. Kolluk personeli, görevini icra ederken veya bir olaya müdahale ederken, öncelikle mesleki kimliğini açıklar ve normal şartlarda kimlik gösterir.

35. Meslek onuru ve saygınlıkla hareket eden kolluk personeli, kurum içerisindeki her türlü yozlaşmaya karşı tavır alır. Yolsuzluk ve usulsüzlükle karşılaşması halinde yetkisi dahilinde olanlara müdahale eder; yetkisini aşan durumları üstlerine bildirir.

36. Kolluk personeli, görev, unvan ve yetkisini kullanarak kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlamaz; aracılıkta bulunmaz ve kayırmacılık yapmaz.

37. Kolluk personeli görevi sebebiyle hediye alamaz ve çıkar sağlayamaz. Kolluk personelinin tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat, hediye kapsamındadır.

38. Kolluk personeli kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet gerekleri dışında kullanamaz ve kullandıramaz; bunları korur ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri alır.

39. Kolluk personeli, görevli bulunduğu mülki sınırlar içinde, hizmet branşı, yeri ve zamanına bakmaksızın, bir suçla karşılaştığında suça el koyar; suçun devamını önler; şüpheli ve suç delillerinin tespit ve muhafazasını sağlayarak yetkili kolluğa teslim eder.

G. KOLLUK YARGI İLİŞKİLERİ

40. Kolluk görevlileri, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına saygılı davranır; adli makamların kararlarına itiraz etmez.
41. Kolluğun gerçekleştirdiği her türlü eylem ve işleme karşı yargı yolu açıktır.
42. Kolluk personeli, soruşturmanın her safhasında adli makamlar ile etkin işbirliği içerisinde çalışır.
43. Kolluk personeli, müdafinin üstlendiği role saygı duyar; gözaltına alınanların “müdafinin hukuki yardımından yararlanma hakkını” etkili biçimde kullanmasını sağlar.

H. ADLİ SORUŞTURMALAR

44. Adli soruşturma, işlenmiş veya işlenmesi muhtemel bir suç ile ilgili makul bir şüphenin varlığı halinde, yetkili makamın emir veya kararlarına uygun olarak, mevzuatla öngörülen yöntemlere göre yürütülür.
45. Kolluk personeli, suçu mahkeme kararıyla sabit oluncaya kadar, bir suçla itham edilen herkesin suçsuz kabul edilmesi ilkesine göre hareket eder.
46. Kolluk personeli suç ayırımı gözetmeksizin yakalanan kişilere, yakalanma nedeni ve hakkındaki iddiaları öğrenme, susma, istediği bir kişiye yakalandığını bildirme, müdafiden yararlanma ve yakalanmaya itiraz etme haklarının bulunduğu ve bu hakları nasıl kullanacağı hususunda gecikmeksizin bilgi verir ve bu hakların kullanımında yardımcı olur.
47. Kolluk personeli, mağdur ve tanıklara kanun tarafından tanınan hakları hatırlatır ve tehdit altında oldukları durumlarda can güvenliklerini sağlar.
48. Kolluk personeli, soruşturmayı objektif ve adil olarak yürütür; kadınların, çocukların, yaşlıların ve engellilerin özel durumlarına ve ihtiyaçlarına saygı gösterir.
49. Kolluk personeli, gerektiğinde, taraflara soruşturma süresince yapılan işlemleri anladığı bir dille anlatır, ihtiyaç halinde tercümandan yararlanmasını sağlar.
50. Kolluk personeli, gözaltına alınan veya muhafaza altında bulundurulananların kayıtlarını eksiksiz tutar.
51. Kolluk personeli, gözaltına alınan veya muhafaza altında bulundurulanan kişilerin güvenlik, sağlık, temizlik ve uygun beslenme ihtiyaçlarını temin eder.
52. Suç işlemiş olma şüphesi dışında bir sebepten özgürlüğü kısıtlanmış olan kişiler, şüphelilerden ayrı bir yerde tutulur. Gözaltında bulundurulanan ya da özgürlüğünden alıkonulan kadınlar erkeklerden; çocuklar yetişkinlerden ayrı yerlerde tutulur.